

MODELI KNJIGOVODSTVA U RAČUNOVODSTVENOM SISTEMU

Pregledni rad

UDK
657.63
657.1

Rezime

U savremenom poslovanju privrednih subjekata, relevantnost internih informacija zasniva se na potpunom i celishodno organizovanom sistemu računovodstvenog izveštavanja.

Kako je knjigovodstvo osnova uspešnog računovodstva, tako je poznavanje relevantnih mogućnosti organizacije njegovog sistema veoma važna za funkcionisanje privrednog subjekta.

U okviru poslovanja privrednog društva neophodno je pravilno implementirati računovodstveni sistem izveštavanja, tako da relevantno može da odgovori savremenim potrebama za informacijama svih korisnika informacija, a prvenstveno menadžmenta.

Ključne reči: računovodstvo, knjigovodstvo, menadžment, organizacija, privredno društvo, informacija.

Uvod

Osnovni cilj ovog rada je da se sagleda kako je tekao razvoj računovodstva koje danas predstavlja peremanentni deo svih

¹ Visoka škola za menadžment i ekonomiju, Karađorđeva 52, Kragujevac, dragan.andjelic@gmail.com

² Univerzitet Union Nikola Tesla, Fakultet za građevniski menadžment, Cara Dušana 27, Beograd, acamajst@gmail.com

poslovnih sistema i bez kojeg bi bilo nezamislivo pratiti i sagledati stanje bilo kog preduzeća. Za razliku od nekih davnih vremena kada su se promene u čovekovom "poslovnom" okruženju dešavale jako sporo i nije bilo preke potrebe za njihovim evidentiranjem, danas, u savremenim privrednim uslovima, te promene se dešavaju iz minuta u minut i naprosto je postalo obavezno njihovo praćenje i beleženje. Kako je osnovni cilj svakog privrednog subjekta ostvarivanje što povoljnijeg poslovnog rezultata, tako je zarad realizacije tog cilja neophodno praćenje stanja raspoloživih sredstava jednog privrednog subjekta. Upravo zahvaljujući računovodstvu preduzeće u svakom trenutku može da sagleda svoju poziciju i shodno tome da planira dalje svoju poslovnu politiku u skladu sa svojim interesima. Računovodstvo je značajno sa aspekta sastavljanja izveštaja koji su značajni za privrednog subjekta i na osnovu kojih donosi poslovne odluke ili, vrši ocenjivanje sprovedenih transakcija.

Još jedna veoma bitna uloga računovodstva je i ta što ono treba da služi kao podrška upravi preduzeća, bilo u eksternom, bilo u internom smislu. Eksterno računovodstvo ima za cilj da obezbedi informacije i ispunjava zahteve spoljnih korisnika, a naziva se još i **finansijsko računovodstvo**. S druge strane, osnovni zadatak internog računovodstva je da obezbedi sve potrebne informacije upravi preduzeća, a koje su prevashodno vezane za unutrašnji rad preduzeća. Ono se drugim rečima zove **upravljačko računovodstvo**.

Računovodstvo je danas dostiglo takav stepen razvoja da je u okviru njega razvijen čitav niz načela i principa. Od velike je važnosti i postojanje Međunarodnih računovodstvenih standarda koje donosi Komitet za međunarodne računovodstvene standarde, a kojih se veći deo zemalja dosledno pridržava. Danas je veoma teško uskladiti računovodstvenu praksu u uslovima aktuelne

globalizacije. To proizlazi iz činjenice da računovođe, pre svega, govore različitim jezicima, ali i različito tumače transakcije i događaje koji se oko njih dešavaju.

1. Mehanizam uloga računovodstva u savremenim uslovima

U savremenoj računovodstvenoj literaturi definiciji računovodstva se pristupa sa različitih stanovišta. Usled toga dolazi do pojedinih odstupanja kod pojedinih autora. Ovako, recimo, mnogi autori računovodstvo definišu kao *skup postupaka čiji je zadatak vrednosno i količinsko obuhvatanje, kao i kontrola tokova novca i učinaka vezanih za preduzeće* (Nadoveza, Majstorović, Milojević I, 2006).

Računovodstvo se može definisati i kao skup zadataka unutar subjekta kojim se sprovode određene transakcije zasnovane na finansijskim evidencijama koje treba prikupljati, razvrstavati, obračunavati, objavljivati i izveštavati o tim transakcijama.

Po nekim autorima, računovodstvo predstavlja nauku o evidentiranju, razvrstavanju poslovnih transakcija i događaja prvenstveno finansijskog karaktera i veštinu sastavljanja izveštaja značajnih za određenog subjekta, kao i analize prezentovanih transakcija i događaja i prenošenje rezultata licima koja moraju doneti odluku ili dati ocenu.

Nasuprot ovom pristupu, R. Nikolajević-Teofanović nastoji da postavi opštu definiciju računovodstva koja bi bila zajednička za sve vrste i namene praktičnog računovodstva: „*Računovodstvo predstavlja naučni metod kojim se obuhvataju, registruju, kvantitativno održavaju ekonomske transakcije u cilju izvlačenja ekonomskih zaključaka, kontrole i delovanja ekonomske aktivnosti. Računpvodstvo se danas vrlo široko primenjuje i služi za*

kvantitativne analize kako u mikroekonomiji, tako i u makroekonomiji“ (Nikolajević-Teofanović, 1980).

Anlizirajući prethodne definicije računovodstva, može se reći da ono predstavlja skup međusobno usklađenih naučnih metoda o načinu evidentiranja ekonomskih promena, analize i kontrole efekata istih, kao i planiranja ovih efekata u budućnosti.

Računovodstvena nauka ima i svoje konstitutivne elemente a to su: *knjigovodstvo, računovodstveno planiranje, računovodstvena analiza i računovodstvena kontrola*. Više reči o ovim kategorijama biće nešto kasnije, nakon što se upoznamo sa istorijskim razvojem samog računovodstva i prodremo do njegovih korena.

2. Sistemi knjigovodstva

U procesu razvoja knjigovodstvene teorije i prakse došlo je do formiranja različitih sistema knjigovodstva, koji su se razlikovali sa stanovišta zastupljenih principa, predmeta knjigovodstvenog evidentiranja, kao i zadataka koji su se knjigovodstvu postavljali. U savremenoj računovodstvenoj literaturi ne postoje potpuno usaglašena mišljenja u pogledu klasifikacije knjigovodstvenih sistema, ali se ipak može konstatovati da se većina autora slaže u tome da treba razlikovati sledeće sisteme knjigovodstva:

1. prosti knjigovodstveni sistem ili prosto knjigovodstvo;
2. kameralni knjigovodstveni sistem ili kameralno knjigovodstvo;
3. dvojni knjigovodstveni sistem ili dvojno knjigovodstvo (Berdović, 2005);

U nastavku će biti reči o svakom od ovih sistema posebno.

2.1. Prosto knjigovodstvo

Osnovna karakteristika ovog knjigovodstva je njegova ograničenost koja se tiče evidentiranja stanja i promena na samo određenim

vrstama sredstava i izvora sredstava. Tako se evidentiranje poslovnih promena ne vrši sa stanovišta njihovog ukupnog dejstva na sredstva i izvore sredstava pravnog subjekta koji taj sistem primenjuje, nego se registruju samo oni poslovni događaji koji deluju na promene stanja onih imovinskih delova koji su predmet knjigovodstvenog evidentiranja. S obzirom na takvo delimično i izolovano evidentiranje poslovnih događaja, u sistemu prostog knjigovodstva nije moguće utvrditi knjigovodstvene evidencije. U prostom knjigovodstvu javlja se evidentiranje gotovinskog prometa i dužničko-poverilačkih odnosa. Shodno tome postoje i odgovarajuće poslovne knjige, a to su: knjiga blagajne i knjiga dužnika i poverilaca. Za ovo knjigovodstvo je karakteristično i to da se stanje ukupnih sredstava i njihovih izvora utvrđuje inventarisanjem (popisivanjem) imovine na određeni dan. Podaci o popisu sredstava i izvora sredstava se unose u poslovnu knjigu koja se naziva knjigom inventara ili kraće inventarom. Ova knjiga predstavlja osnovu za utvrđivanje finansijskog rezultata, jer se u tom sistemu ne vodi posebna evidencija o prihodima i rashodima koji se ostvaruju tokom obračunskog perioda.

Stanje i kretanje novčanih sredstava u blagajni evidentira se u knjizi blagajne, u kojoj se na jednoj strani beleže uplate, a na drugoj isplate gotovine. Zbir uplata, uvećan za početno stanje, a umanjen za ukupne isplate, daje stanje gotovine u blagajni.

Potraživanja i obaveze evideniraju se u knjizi dužnika i poverilaca. Dužnici i poverioci se mogu voditi u istoj knjizi, a mogu se voditi i odvojeno, i u ovom drugom slučaju postoje dve knjige: knjiga dužnika i knjiga poverilaca. Međutim, bez obzira da li se radi o jednoj ili dve knjige, evidencija se vodi tako da se za svakog dužnika, odnosno poverioca rezerviše posebna strana. Ta strana se sada deli na dva dela. Leva strana je dugovna i na njoj se

evideniraju dugovanja, dok je desna strana potražna i na njoj se beleže potraživanja.

Budući da se u prostom knjigovodstvu ne knjiže prihodi i rashodi, a ne vodi se evidencija o sredstvima i izvorima sredstava, finansijski rezultat utvrđuje se isključivo putem inventara. Inventar je prikaz sredstava u vidu jednostranog računa, do koga se dolazi popisom imovine i obaveza u užem smislu. On se sačinjava tako da se u njegovoj strukturi javljaju tri posebna dela: a) aktiva, b) pasiva i v) rekapitulacija.

U okviru aktive se unose sva sredstva kojima pravni subjekt raspolaže na dan popisa (Radovanović, Jovanović, Tatić, 1994). U okviru pasive unose se sve obaveze u užem smislu reči, tj. obaveze prema trećim fizičkim ili pravnim licima, koje imaju određeni rok dospeća u kome se moraju izmiriti. U trećem delu, koji se odnosi na rekapitulaciju, vrši se obračun i utvrđivanje sopstvenih sredstava, odnosno čiste imovine, a čiji iznos se dobija tako što se od iznosa ukupne aktive odbije iznos pasive iskazan u obliku obaveza prema trećim fizičkim ili pravnim licima.

Za utvrđivanje finansijskog rezultata u prostom knjigovodstvu potrebno je da se inventar sačini na početku i na kraju poslovnog perioda za koji se želi ustanoviti rezultat. Ako se, pak, finansijski rezultat želi utvrditi za jednu poslovnu godinu, tada se mora raspolagati inventarom na početku i na kraju poslovne godine.

2.2. Kameralno knjigovodstvo

Naziv ovog knjigovodstva potiče od italijanske reči camera, što znači soba. Osnovna karakteristika kameralnog knjigovodstva se ogleda u tome da se težište knjigovodstvene evidencije javlja u evidentiranju prihoda i rashoda određenog pravnog subjekta. Ovakav pristup sistematskom oblikovanju knjigovodstvene evidencije zadržava određena obeležja nepotpunosti u pogledu

evidencionog obuhvatanja poslovnih događaja u celini i na način njihovog delovanja na sredstva, izvore sredstava, prihode i rashode. Zbog toga određeni autori smatraju da kameralno knjigovodstvo predstavlja samo varijantu prostog knjigovodstvenog sistema.

S obzirom da se kameralno knjigovodstvo razlikuje od ostalih knjigovodstvenih sistema po svojim principima, predmetu i načinu evidentiranja poslovnih događaja, ono predstavlja svojevrsan knjigovodstveni sistem. U literaturi se ovaj sistem naziva još i budžetskim ili administrativnim knjigovodstvom.

Kameralno knjigovodstvo težište stavlja na evidentiranje prihoda i rashoda, pa se stoga i knjiga u kojoj se prate prihodi i rashodi naziva glavnom knjigom kameralnog knjigovodstva. Pored glavne knjige, u okviru datog sistema postoje knjiga blagajne, knjiga tekući-račun, knjiga inventara i pomoćne knjige, u kojima se evidentiraju stanja i promene određenih materijalnih vrednosti.

Glavna knjiga kameralnog knjigovodstva podeljena je u dva dela. To su u stvari dve knjige od kojih je jedna knjiga prihoda, a druga knjiga rashoda. U knjizi prihoda vodi se evidencija o planiranim i ostvarenim prihodima. Knjiga prihoda vodi se po partijama, a u okviru partije prihodi se raščlanjuju na pozicije. To znači da se u knjizi prihoda za svaku partiju i za svaku poziciju otvara poseban konto, odnosno grafički pregled koji ima dve kolone. U prvoj se upisuje planirani iznos prihoda, a u drugoj koloni se prati ostvareni iznos prihoda. Poređenjem iznosa leve i desne strane svake pozicije, odnosno partije, obezbeđuje se uvid u visinu naplate planiranih prihoda. Knjiga rashoda vodi se po istom principu. Svaka partija, a u okviru nje svaka pozicija ima svoj konto, koji takođe ima dve kolone. U prvoj koloni upisuju se planirani rashodi, a u drugoj evidentiraju izvršeni rashodi. Poređenjem iznosa planiranih i

ostvarenih rashoda dobija se uvid o ostvarenim rashodima u odnosu na planirane.

Pojedini autori navode da se u kameralnom knjigovodstvu umesto planiranih prihoda, odnosno rashoda uvode naređeni prihodi, tj. rashodi.

Kod ovog knjigovodstvenog sistema knjiga blagajne i knjiga tekućeg-računa vode se kao u prostom knjigovodstvu. Sve naplate u gotovini beleže se u kolonu uplata, a sve isplate gotovine beleže se u kolonu isplata knjige blagajne. Takođe, sve naplate koje se vrše preko tekući-računa beleže se u kolonu naplate, a sve isplate sa tekućeg-računa beleže se u kolonu isplata knjige tekući-račun. Što se tiče glavne knjige, u njoj se, u okviru knjige prihoda, evidentiraju sve naplate iz knjige blagajne i knjige tekući-račun koje imaju karakter naplaćeih prihoda, dok se u knjiga rashoda prenose sve one isplate iz knjige blagajne, odnosno knjige tekući-računa koje imaju karakter rashoda (Bandin, Dmitrić-Šaponja, Marcikić, 2001).

Knjiga inventara je povezana knjiga u koju se upisuju sve stvari i objekti kojima raspolaže subjekt za koji se vodi knjigovodstvo. Ovde se za svaku vrstu predmeta u knjizi inventara otvara posebna strana. Na toj strani se evidentiraju svi predmeti te vrste i to po inventarskom broju koji se čak stavlja i na sam predmet. Pored naziva predmeta i njegovog inventarskog broja, neophodno je da se još evidentira i: nabavna vrednost, datum nabavke i mesto korišćenja, a pored toga, može se beležiti od koga je predmet nabavljen, u kakvom je fizičkom stanju, izvršene opravke, itd.

Kao pomoćne knjige ovog knjigovodstva navode se knjiga dužnika i poverilaca, kao i knjiga materijalnih vrednosti koje ne spadaju u osnovna sredstva (npr. knjiga kancelarijskog materijala).

2.3. Dvojno knjigovodstvo

Osnovna karakteristika dvojnog knjigovodstva ja ta što se knjigovodstvenom evidencijom integralno obuhvataju svi poslovni događaji, odnosno prate njihovi efekti na sredstvima, izvorima sredstava, prihodima i rashodoma, i to u celini i po uzajamnoj povezanosti. Na ovaj način knjigovodstvena evidencija registruje sva ekonomska zbivanja koja su nastala u procesu kretanja sredstava, izvora sredstava i ostvarenog rezultata poslovanja.

Dvojno knjigovodstvo predstavlja celovit sistem knjigovodstvene evidencije koji se odlikuje (Glen, 2002):

1. istovremenim dvostranim evidentiranjem promene na dva računa,
2. ugrađenim automatskim kontrolnim sistemom,
3. stalnošću i neprekidnošću,
4. hronološkim praćenjem promena
5. sistematišnošću.

U dvojnomo knjigovodstvu svaki poslovni događaj knjiži se istovremeno i u istom iznosu na najmanje dva računa, i to: na jednom računu na levoj, a na drugom računu na desnoj strani. Odatle i potiče naziv ***dvojno knjigovodstvo***.

Dvostrano knjiženje svakog poslovnog događaja dolazi otuda što se svaka faza obrta sredstava odražava kretanjem u dva pravca. Npr. nabavka materijala (pretvaranje novčanog oblika sredstava u robni oblik) izaziva povećanje zaliha materijala i smanjenje novčanih sredstava. Stoga će se ovaj poslovni događaj knjižiti na levoj (dugovnoj) strani računa zaliha materijala i na desnoj (potražnoj) strani računa blagajne. Predaja materijala u proizvodnju (pretvaranje robe jedne upotrebne vrednosti u robu druge upotrebne vrednosti) povećava vrednost sredstava u obliku proizvodnje u toku, a smanjuje vrednost sredstava u obliku zaliha

materijala. Završetak proizvodnje proizvoda jedne upotrebne vrednosti sada predstavlja povećanje vrednosti sredstava u obliku zaliha gotovih proizvoda, a smanjuje vrednost proizvodnje u toku. Zbog toga će se ova poslovna promena knjižiti na levoj (dugovnoj) strani računa zaliha gotovih proizvoda i na desnoj (potražnoj) strani računa proizvodnja u toku. Prodaja gotovog proizvoda za gotovinu predstavlja povećanje vrednosti sredstava u obliku novca i smanjenje sredstava u obliku gotovih proizvoda.

U toku ovog procesa dolazi i do pojave redovnih prihoda, tj. redovnih rashoda koji takođe predstavljaju predmet knjigovodstvene evidencije. Pored redovnih prihoda i rashoda na posebnim računima evidentiraju se i vanredni i ostali prihodi kao i vanredni i ostali rashodi. Nastali rashodi evidentiraju se na levoj strani računa rashoda, a ostvareni prihodi na desnoj strani računa prihoda. Razlika između desne strane računa prihoda i leve strane računa rashoda predstavlja oblik finansijskog rezultata (Glen, 2002).

Do povećanja sredstava može doći i po osnovu pozajmljivanja od poverilaca. Tako, npr. ako se novčana sredstva pribave od poverilaca, taj poslovni događaj biće evidentiran na levoj strani odgovarajućeg računa novčanih sredstava i na desnoj strani računa poverilaca. Dakle, novčana sredstva su povećana, a to povećanje potiče, odnosno njegov izvor pokazuje račun poverilaca, jer su obaveze prema poveriocima (što pokazuje desna strana računa poverioca) u istom iznosu takođe povećane. Isto tako, do smanjenja sredstava dolazi i zbog vraćanja pozajmljenih sredstava. Kada se vraća pozajmica, knjiženje se obavlja tako što se vraćeni iznos novčanih sredstava knjiži na levoj strani računa poverilaca, što znači da se obaveze prema poveriocima smanjuju i na desnoj strani odgovarajućeg računa novčanih sredstava, što znači da su sredstva u obliku novca smanjena.

Dvostrani sistem knjiženja svakog poslovnog događaja ne samo da obezbeđuje praćenje kretanja sredstava iz jedne faze ciklusa reprodukcije u drugu već istovremeno omogućuje utvrđivanje finansijskog rezultata i evidentiranje porekla (izvora) raspoloživih sredstava. Dvostrano knjigovodstvo obezbeđuje automatsku kontrolu na više načina. Jadan od osnovnih automatizama u kontroli ispravnosti knjiženja potiče iz principa dvojnog knjigovodstva da se svaki poslovni događaj u istom iznosu knjiži najmanje na dva računa. Jednom se to knjiženje vrši na levoj, a drugi put na desnoj strani. Tako, zbir svih iznosa proknjiženih na desnoj strani mora biti jednak zbiru svi knjiženja na levoj strani. Ukoliko se pojavi razlika između ta dva zbira, to je siguran znak da postoji greška u knjiženju.

Permanentnost i sistematičnost dvojnog knjigovodstva se ogleda u tome što se poslovni događaji razvrstavaju, tj. evidentiraju: po redosledu nastanka i po predmetu i karakteru (Stephen, Westerfield, Jordan, 2003).

Evidentiranje po redosledu nastanaka znači da se poslovni događaji knjiže hronološkim redom, tj. onim redom kojim su i nastajali.

Sistematizacija po predmetu znači da se odredi na koje se račune poslovni događaj odnosi, dok sistematizacija po karakteru znači odrediti da li poslovni događaj izaziva smanjenje ili povećanje stanja na tim računima.

Sveobuhvatnost dvojnog knjigovodstva se ogleda u tome što su knjigovodstvenom evidencijom obuhvaćeni svi pojavni oblici sredstava, sve vrste izvora sredstava, svaka vrsta rashoda i svaka vrsta prihoda.

Vođenje dvojnog knjigovodstva zasniva se na vođenju određenih evidencija i to: dnevnika, glavne knjige i pomoćnih knjiga.

Dnevnik služi da se preko njega podaci iz glavne knjige prenose u bilans stanja. Dnevnik je instrument koji služi za hronološku

evidenciju nastalih ekonomskih promena (Nadoveza, Majstorović, Milojević, 2006). U dnevniku se ekonomske peomene kontiraju, što znači da se određuje račun na kojima promene teba zabeležiti kao i strane računa na kojima će promena biti obuhvaćena. Sadržaj dnevnika je sledeći:

Dnevnik peduzeća _____ za god. _____

R. br.	Datum	Broj konta	Opis	Duguje	Potražuje

Glavna knjiga predstavlja sistematsku evidenciju o tome koje su se ekonomske peomene u vezi sa nekom računovodstvenom kategorijom desile i kakvo je trenutno stanje. Njen glavni nedostatak je taj što se na osnovu nje ne može zaključiti koje su poslovne promene nastale u preduzeću kao ni celina knjigovodstvenog stava.

Pomoćne knjige se u sistemu dvojnog knjigovodstva mogu ali i ne moraju koristiti. One se koriste u slučaju kada je obim poslovanja preduzeća veliki što dovodi do ugroženosti preglednosti glavne knjige. Tada firme za pojedine imovinske delove otvaraju posebne račune i izdvajaju ih iz glavne knjige, i za njih vode pomoćne evidencije. U cilju utvrđivanja saglasnosti između glavne knjige i pomoćnih knjiga za svaku pomoćnu knjigu otvara se prometni list koji predstavlja spisak svih pojedinačnih računa koji pripadaju jednom sintetičkom računu sa pegledom prometa i salda:

R.br.	Broj konta		Naziv računa	Promet		Saldo	
				Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje

3. Mesto računovodstva u organizacionoj strukturi preduzeća i veze sa ostalim funkcijama

Ukupni zadatak preduzeća se prema srodnosti može podeliti na više grupa. Svaka grupa srodnih zadataka predstavlja funkciju. Neke od osnovnih funkcija preduzeća su (Stanišić, 2000): nabavka, proizvodnja, prodaja, finansiranje, računovodstvo i upravno-rukovodeća funkcija.

Funkcije: nabavka, proizvodnja, prodaja i finansiranje međusobno su povezane i uslovljene. Proces nabavke npr, ne može da započne bez obezbeđenja novca, što znači procesu nabavke prethodi proces finansiranja, odnosno pribavljanja novčanih sredstava. Tako isto, proces proizvodnje ne može da otpočne ako nije završen proces nabavke, jer u tom slučaju nisu stvoreni uslovi za proizvodnju (sredstva za rad, predmeti rada i radna snaga). Zatim, proces prodaje ne može otpočeti ako tokom procesa proizvodnje nisu stvorene nove upotrebne vrednosti (gotovi proizvodi). I na samom kraju, finansiranje ne može da obavi drugi deo svog zadatka (vraćanje sredstava) ako prodaja nije izvršena. Ako se ove navedene funkcije postave kao poslovni proces, tada nužno sledi zaključak da on otpočinje i završava finansiranjem, pa se, shodno tome, poslovni proces ne može ni početi ni završiti bez finansiranja. Odvijanje poslovnog procesa u kontinuitetu obezbeđuje upravna i rukovodeća funkcija. Da bi ova funkcija uspešno izvršavala ove zadatke, potrebni su tačni podaci, odnosno informacije o odvijanju

poslovnih događaja. Budući da je računovodstvo to koje prati poslovne procese, ono raspolaže potrebnim informacijama i u mogućnosti je da organima upravljanja i rukovođenja pruži informacije o odvijanju procesa poslovanja. Može se, dakle, zaključiti da računovodstvena funkcija indirektno uslovljava poslovne procese, pa se može govoriti o međuzavisnosti računovodstva i svih ostalih funkcija.

Računovodstvo ima zadatak da u svakoj funkciji prati poslovne događaje koji imaju dejstvo na sredstva, njihove izvore, prihode i rashode. Sve to se vrši na osnovu verodostojnih događaja koji se evidentiraju na mestu njihovog nastanka. Da bi ti dokumenti bili upotrebljivi u knjigovodstvu, računovodstvo zajednički sa svakom funkcijom, a ponekad i samostalno, utvrđuje formu i sadržinu svakog dokumenta. U tome se ogleda druga veza računovodstva sa ostalim funkcijama.

Zaključak

Poslovanje jednog preduzeća ne može se zamisliti bez postojanja računovodstva koje igra ulogu registratora poslovnih događaja, a predstavlja i izvor mnogobrojnih poslovnih informacija. Ono služi sagledavanju stanja sredstava i njihovih izvora, kao i utvrđivanju finansijskih rezultata poslovanja, koji su neophodni za uspešno poslovanje preduzeća u savremenim uslovima. Društveno saznanje o neophodnosti računovodstva izraženo je u zakonskoj obavezi svakog preduzeća da organizuje računovodstvo, koje se javlja kao jedna od ravnopravnih funkcija u njegovom sklopu.

S obzirom da računovodstvo raspolaže podacima o sredstvima, njihovom poreklu, nameni, korišćenju i kretanju, ostvarenim rezultatima rada i izvršenim postavljenim zadacima, ono je dužno da organima upravljanja i rukovođenja neprestano pruža podatke o svim događajima iz tog područja, a sve u cilju obezbeđenja uslova

da tekuća poslovna politika preduzeća bude zasnovana na realnim pokazateljima ukupnog ekonomskog i finansijskog stanja. Zahvaljujući ovakvoj ulozi računovodstva, organi rukovođenja stalno imaju uvid u ostvarivanje postavljenih zadataka.

Ako se inflacija, anarhija u sistemu cena i druge negativne pojave i disfunkcije u sistemu društvene reprodukcije javljaju kao stihija i kao sila iznad društva, onda je sasvim sigurno da za to dobar deo krivice pada na sistem računovodstva, na njegov status i način upotrebe. Bez uspešnog ostvarivanja finansijskog upravljanja u preduzećima, kao radnim sistemima, nije moguće da se održi ni strukturalna ni opšta ravnoteža, a time i stabilnost u sistemu. Upravo je računovodstvo jedini instrument koji može da postane osnova finansijskog upravljanja razvojem i poslovnjem u savremenim uslovima. Takav odnos prema računovodstvu omogućava da se ono i teoretski i pragmatički veoma brzo prilagodi i osposobi za nove mnogo šire, složenije i dinamičnije zadatke. To, svakako nalaže da se ono mora osloniti na nove informatičke i druge savremene tehnologije. Dometi potencijalnih mogućnosti upotrebe novih teorija i tehnologija u vođenju i upotrebi računovodstva su tako veliki da se svako dalje oklevanje u pogledu upotrebe može oceniti kao društveno štetno.

Literatura

1. Nadoveza B., Majstorović A., Milojević I., *Računovodstvo i upravljanje troškovima*, Mladost biro, Beograd, 2006.
2. Nikolajević-Teofanović R., *Teorija i metodologija računovodstva*, Savremena administracija, Beograd, 1980.
3. Bandin J., Dmitrić-Šaponja LJ., Marcikić S., *Računovodstvo*, Subotica, 2001.
4. Radovanović R., Jovanović V., Tatić V., *Računovodstvo*, Beograd, 1994.

5. Stanišić M., Računovodstveni informacioni sistemi, Beograd, 2000.
6. Stephen R., Westerfield R., Jordan B., *Fundamentals od Corporate Finance*, Sixth Edition, Mc Graw-Hill Irwin, 2003.
7. Berdović M., *Računovodstvo privrednog društva*, Institut za ekonomiku i finansije, Beograd, 2005.
8. Glen A., *Corporate Financial Management*, Second Edition, FT Prentice Hall, 2002.

Datum prijema: 12.11.2015.

Datum prihvatanja: 03.10.2016.

BOOKING MODELS IN THE ACCOUNTING SYSTEM

Review articles

UDC

657.63

657.1

Summary

In modern business operations, the relevance of internal information is based on a complete and properly organized accounting reporting system.

As bookkeeping is the basis of successful accounting, so knowing the relevant capabilities of organizing its system is very important for the functioning of the business entity.

Within the business of a company, it is necessary to properly implement the accounting system of reporting, so that it can relevantly meet the contemporary needs for information of all users of information, especially management.

Keywords: accounting, bookkeeping, management, organization, business, information.